

Đề bài:

Nhiều nhà nghiên cứu và phê bình văn học cho rằng tính cách hai nhân vật Chiến và Việt (trong truyện ngắn *Những đứa con trong gia đình* của Nguyễn Thi) vừa có nét giống nhau lại vừa có nét khác nhau, vì một người là chị, một người là em; một người là gái, một người là trai và cả hai đều còn rất trẻ. Anh (chị) hãy phân tích nhân vật Chiến và Việt để làm sáng tỏ nhận xét trên.

Bài làm

Nguyễn Thi thuộc lớp nhà văn cầm súng, ông đã có mặt, bám sát những vùng đất, chiến đấu khốc liệt chống Mĩ. Từ trong khói lửa chiến tranh, những truyện ngắn giàu chất hiện thực của Nguyễn Thi đã ra đời, tiêu biểu là truyện *Những đứa con trong gia đình* (1996). Nổi lên trong tác phẩm này là hai nhân vật, hai chị em Chiến và Việt, họ đều rất trẻ, vừa có nét giống nhau lại vừa có nét khác nhau như ý kiến nhiều nhà nghiên cứu và phê bình văn học khẳng định. Phân tích hai nhân vật này, chúng ta sẽ làm sáng tỏ nhận xét đó.

Trước hết nét giống nhau của hai chị em Chiến, Việt là có khuôn mặt “cùng một khuôn”. Đó là hai khuôn mặt bầu bầu có hai chót mũi hơi hót lên. Cả hai còn rất trẻ, chị tròn hai mươi xuân, em mới chớm mười tám. Hai gò má của anh tân binh Việt được tác giả tả “cũng mượt như da trái vú sữa hơi ửng lên”. Điều quan trọng là Chiến và Việt quyết đem tuổi thanh xuân vào cuộc chiến đấu dữ dội chống giặc Mĩ. Tinh thần, ý chiến đấu cao độ, họ khát khao muốn cầm súng. Khát khao mãnh liệt đến mức trong đêm ghi tên tòng quân, hai chị em nhất định không nhường nhau, dứt khoát đều đòi được nhập ngũ. Rồi chú Năm phải đứng ra xin cho hai chị em cùng đi một lần. Có phải vì họ còn trẻ mà bông bột, xúc nổi nhất thời không? Không phải như vậy. Sâu thẳm trong lòng hai chị em – hai đứa con của Bến Tre đồng khởi ấy – là mối thù gia đình. Ba của họ bị lính Tây bắt, chặt đầu. Má bị đạn pháo giặc Mĩ giết hại. Xa hơn nữa, ông nội bị lính nguy bắn giữa bụng, thím Năm bị ca nông giặc bắn chết khi đang bơi xuống, chú Năm thì trong bả vai còn có một đầu đạn của thằng Tây. Mối thù của gia đình ấy cũng là mối thù của quê hương. Giặc ngoại xâm tới, không nhà nào không có đau thương, tang tóc, đến gốc ổi trong vườn cũng bị bật gốc. Chiến và Việt quyết liệt đòi cầm súng là để trả thù nhà, đền nợ quê hương đất nước. Có nhận biết như vậy ta mới hiểu tại sao khi chuẩn bị nhập ngũ, Chiến lại nói lời kiên quyết chắc nịch với cậu em: “Nếu giặc còn thì tao mất”. Ta cũng hiểu được vì hai chị em lập được chiến công, và khi đã bị trọng thương, Việt vẫn vững vàng chuẩn bị súng chiến đấu, rồi cố lết bò tìm đồng đội. Trong hoàn cảnh toàn thân đau róm máu, hai mắt bị thương sưng lên, chín ngón tay tê cứng chỉ còn ngón cái hơi nhúc nhích mà người chiến sĩ trẻ ấy gắng hết sức bò khỏi cánh rừng đầy xác giặc Mĩ. Một hành động thật phi thường! Nếu không có động cơ chính đáng và nhận thức sâu sắc về cuộc chiến thì Việt không thể có hành động như thế. sâu hơn nữa, cả Việt và Chiến đánh giặc dũng cảm, can trường là nối tiếp truyền thống cách mạng của gia đình, của quê hương Đồng Khởi.

Ngòi bút Nguyễn Thi còn cho người đọc thấy rõ sự khác nhau trong những nét điển hình của hai chị em Chiến, Việt. Người chị hiện lên khá rõ nét qua hồi ức của cậu em. Chiến biết lo toan già dặn hơn lứa tuổi hai mươi. Cảnh Chiến nghĩ suy thu xếp việc nhà để hai chị em cùng tòng quân thể

hiện rõ tính cách người chị gái đảm đang khôn ngoan. Chiến lo tính y hệt má, đúng như nhận xét của Việt, Chiến sắp đặt đầu ra đó đến mức chú Năm phải khen cô cháu đã thu gọn việc nhà để mở rộng việc nước “gọn bề gia thế, đặng bề nước non”. Không chỉ vậy, Chiến còn là chị yêu thương, nhường chị em. Từ kết quả bắt ếch đến chiến công trên sông Định Thủy, Chiến đều nhường em. Hơn thế nữa, Chiến còn xứng đáng trong vai trò tiểu đội trưởng bộ đội nữ địa phương quân. Người con gái xứ dừa hai mươi tuổi ấy đã đảm trách tốt đẹp nhiều vai trò cùng một lúc, điển hình cho những người con gái trưởng thành trong thời điểm. Chiến mang hình ảnh má trong mình nhưng vươn lên mạnh mẽ hơn với khẩu súng trong tay.

Còn nhân vật Việt thần hồn nhiên, thơ trẻ. Nếu cô chị lo tính già hơn lứa tuổi thì tính cách cậu em lại trẻ hơn lứa tuổi mười tám. Đêm trước ngày nhập ngũ, Việt đã ngủ luôn khi đang bàn việc nhà cùng chị. Rồi Việt lên đường chiến đấu với cả cái ná thun trong ba lô. Một chi tiết thú vị nữa là Việt đã “giấu” chị với các anh cùng đơn vị vì sợ “mất” chị. Ở một góc độ nhất định, tính tình Việt còn bộc lộ rõ nét trẻ con, khác hẳn với cô chị. Quả thật bom đạn ác liệt không làm mất đi những nét vô tư, hồn nhiên thật dễ thương ở nhân vật Việt, cũng như hầu hết các anh lính trẻ thời chống Mỹ. Nhà thơ Tố Hữu khi đi ngang qua chỗ bộ đội đóng quân trong rừng Trường Sơn đã viết vần thơ dí dỏm rất thực:

Mấy chàng lính trẻ măng tơ

Nghêu ngao gõ bát hát chờ cơm sôi.

Tóm lại, Chiến và Việt là những đứa con của quê hương Bến Tre đánh Mỹ hết sức quyết liệt. Họ tiêu biểu cho lớp tuổi trẻ miền Nam lớn lên trong khói lửa. Cả hai đã tiếp nối, phát huy truyền thống đấu tranh kiên trung của gia đình, quê hương, đất nước với những nét giống và khác nhau, làm thành một cặp chị em cầm súng rất đẹp trong lời văn bình dị, đậm chất dân gian, đậm chất Nam Bộ của nhà văn Nguyễn Thi.

(Theo Lê Hồng Minh, Những bài văn chọn lọc 12, NXB Đại học Quốc gia, TP. Hồ Chí Minh, 2001)